

Sygn. I C 91/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2018 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR del. Joanna Krzyżanowska
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2018 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa P. B.

przeciwko A. B.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego A. B. na rzecz powoda P. B. kwotę 585.000 zł (słownie: pięćset osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) wraz z:

- odsetkami umownymi w wysokości 2% od kwoty 585.000 zł (pięćset osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) liczonymi od dnia 11.11.2015 r. do dnia 01.02.2016 r.;

- odsetkami umownymi w wysokości 1,1 % od kwoty 585.000 zł (pięćset osiemdziesiąt pięć tysięcy złotych) liczonymi od dnia 02.02.2016 r, do dnia zapłaty;

2. zasądza od pozwanego A. B. na rzecz powoda P. B. kwotę 40.067 zł (słownie: czterdzieści tysięcy sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt (...)

UZASADNIENIE

P. B. w pozwie wniesionym w postępowaniu upominawczym domagał się orzeczenia nakazem zapłaty, że pozwany A. B., ma zapłacić powodowi P. B. kwotę 585.000 zł wraz odsetkami umownymi w wysokości 2 % liczonymi od kwoty 585.000,00 zł dnia 11 listopada 2015 r. do dnia 1 lutego 2016 r. oraz z odsetkami umownymi w wysokości 1,1% od kwoty 585.000,00 zł liczonymi od dnia 02 lutego 2016 r. do dnia zapłaty. Nadto powód domagał się zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

Na uzasadnienie powód podał, że strony zawarły w dniu 10 listopada umowę, na mocy której powód udzielił pozwanemu pożyczki w wysokości 585.00,00 zł z terminem zwrotu pełnej kwoty pożyczki do dnia 31 stycznia 2016 r. Powodowi zgodnie z postanowieniem zawartym w § 4 umowy pożyczki przysługują odsetki w wysokości 2% wartości pożyczki za okres od dnia zawarcia umowy tj. 10 listopada 2015 r. do dnia w którym przypadał termin zapłaty, tj. 31

stycznia 2016 r. Z uwagi na fakt, iż termin ten przypadał w niedzielę, zgodnie z art. 115 k.c., upłynął w dniu 1 lutego 2016 r. i na ten dzień kwota odsetek wynosi 2.660,55 zł W ustalonym terminie pozwany nie wywiązał się z zobowiązania do zwrotu umówionej kwoty. W dniu 20 listopada 2017 r. powód wystosował do pozwanego ostateczne przesądowe wezwanie do zapłaty, zakreślając termin na uiszczenie należności do dnia 27 listopada 2017 r. Pozwany również tego dnia nie dokonał zapłaty W dniu 29 listopada 2017 r. pozwany w czasie spotkania z powodem odmówił zwrotu należności, twierdząc, iż nie ma pieniędzy na spłatę. Wobec powyższego roszczenie powoda jest zasadne zarówno co zasady jak i wysokości.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym wydanym w dniu 6 lutego 2018 r. Sąd orzekł zgodnie z żądaniem pozwu (k. 26).

Pozwany A. B. wywiódł sprzeciw od powyższego nakazu, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów sądowych w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (k.38-40).

W uzasadnieniu pozwany przyznając fakt zawarcia z powodem umowy pożyczki w formie pisemnej podniósł, iż powództwo jest przedczesne, albowiem termin wymagalności zwrotu pożyczki jeszcze nie nadszedł.

Wyjaśnił, iż jest właścicielem nieruchomości położonej w P., na której ustanowił hipotekę umowną kwocie 6.600.000,00 zł na zabezpieczenie wierzytelności (...) z siedzibą K. wobec spółki (...)z siedzibą w L., C., której współwłaścicielem (50% udziałów) jest powód. Strony ustaliły, że do czasu kiedy nieruchomość pozwanego będzie obciążała ww. hipoteka, pożyczka z dnia 10 listopada 2015 r. nie będzie wymagalna. Pozwany przyznał, iż faktycznie w czasie spotkania z powodem w dniu 29 listopada 2018 r. poinformował powoda, że nie jest w stanie spłacić pożyczki, przypominając jednocześnie, o wiążącym strony porozumieniu co do jej wymagalności. Pozwany, dysponując znacznym majątkiem w postaci ww. nieruchomości mógłby ją sprzedać, czy zaciągnąć kredyt hipoteczny i spłacić powodowi pożyczkę, nie może jednak z tego majątku skorzystać, do czasu gdy nieruchomość obciąża hipoteka na rzecz (...) Powód, uzyskując zabezpieczenie roszczeń z tytułu tego powództwa, jako uprawdopodobnienie faktu niemożliwości spłaty przez pozwanego pożyczki, wskazywał właśnie hipotekę na rzecz (...), zapominając że zabezpiecza ona zobowiązania podmiotu, którego to powód jest 50% współwłaścicielem. Pozwany w żaden sposób, ani kapitałowo, ani osobowo nie jest powiązany z (...)z siedzibą w L., C.. Jedyną causą ustanowienia przez niego hipoteki było porozumienie z powodem co do terminu wymagalności spłaty pożyczki z dnia 10 listopada 2015 r. Dla wykazania powyższego strona pozwana w sprzeciwie powołała dowód z zeznań świadka M. S..

W odpowiedzi na powyższe strona powodowa podtrzymała żądanie pozwu, zaprzeczając w pierwszej kolejności, by strony umowy z dnia 10 listopada 2015 r. dokonały jakichkolwiek odmiennych ustaleń w zakresie wymagalności zwrotu pożyczki (k.54-56). Powód zwrócił uwagę, że skoro umowa została zawarta w formie pisemnej to zgodnie z art. 720 § 2 k.c. w zw. z art. 77 § 1 k.c. wszelkie jej zmiany i uzupełnienia muszą być stwierdzone w tej samej formie. Tym samym zmiana umowy pożyczki wymaga zachowania formy ad probationem, ponieważ taką formę ustawa przewidziała dla jej zawarcia. Twierdzenie, iż strony czynności prawnej umowy pożyczki przewidziały inny termin jej wymagalności jest oczywiście sprzeczne z treścią § 3 umowy pożyczki. Gdyby strony zamierzały zgodnie zmienić treść umowy pożyczki w zakresie jej wymagalności to podpisałyby w tym zakresie aneks. Taki dokument nigdy nie powstał. Powód podniósł nadto, iż nie ma związku pomiędzy wymagalnością pożyczki a ustanowieniem na nieruchomości pozwanego hipoteki. Powód ustanowił hipotekę oświadczeniem z dnia 17 czerwca 2016 r., a zatem już w dacie wymagalności pożyczki. Tym samym gdyby jej ustanowienie było w jakikolwiek sposób powiązane z udzieloną pożyczką to z pewnością w tej dacie pojawiłby się aneks do umowy pożyczki bądź jakikolwiek inny dokument. Natomiast twierdzenie, że ustanowienie hipoteki oparte było na causie rzekomego porozumienia z powodem jest nielogiczne i kompletnie oderwane od relacji prawnych.

Jednocześnie strona powodowa sprzeciwiła się wnioskowi dowodowemu pozwanego o przesłuchanie w charakterze świadka M. S. albowiem dowód ten z uwagi na treść art. 247 k.p.c. jako dowód przeciwko osnowie dokumentu umowy

pożyczki jest niedopuszczalny, zaś okoliczności dotyczące ustanowienia na nieruchomości pozwanego hipoteki na rzecz (...) nie mają dla rozstrzygnięcia sprawy żadnego znaczenia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 listopada 2015 r. powód P. B. i pozwany A. B. zawarli w formie pisemnej umowę pożyczki, na mocy której powód zobowiązał się pożyczyć pozwanemu kwotę 585.000,00 zł, a pozwany zobowiązał się do jej zwrotu do dnia 31 stycznia 2016 r. W § 4 strony oprocentowały pożyczkę ustalając odsetki w wysokości 2% wartości pożyczki za okres od dnia podpisania umowy do dnia zwrotu pożyczki do 31 stycznia 2016 r. W § 5 umowy strony uzgodniły, że jeżeli pożyczkobiorca nie zwróci pożyczki w ustalonym terminie zobowiązany jest do zapłaty odsetek za zwłokę w wysokości 1,1% pożyczonej sumy.

(okoliczność bezsporna, nadto umowa pożyczki k.5.)

Pozwany nie zwrócił powodowi kwoty pożyczki w uzgodnionym w umowie terminie.

(okoliczność bezsporna)

Oświadczeniem z dnia 17 czerwca 2016 r. (...) z siedzibą w K. ustanowiła na nieruchomości pozwanego hipotekę umowną kwocie 6.600.000,00 zł na zabezpieczenie wierzytelności wobec spółki (...) z siedzibą w L., C., w której udziałowcem jest powód.

(okoliczność bezsporna)

Pismem z dnia 20 listopada 2017 r. powód skierował do pozwanego ostateczne przesądowe wezwanie do zwrotu kwoty pożyczki wraz z odsetkami w terminie do dnia 27 listopada 2017 r.

(okoliczność bezsporna, nadto przesądowe wezwanie do zapłaty k. 7)

Sąd zważył:

W niniejszej sprawie powód domagał się zwrotu kwoty 585.000,00 zł, którą przekazał pozwanemu tytułem zawartej w formie pisemnej umowy pożyczki. Materialną podstawę żądania stanowił zatem przepis art. 720 § 1 k.c., zgodnie z którym przez umowę pożyczki dający pożyczki zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Pozwany A. B. nie kwestionował, że pożyczył od powoda kwotę 585.000,00 zł, na podstawie umowy zawartej w formie pisemnej, w której strony określiły warunki zwrotu pożyczonej kwoty tak co do oprocentowania jak i terminu jej zwrotu. Okolicznością bezsporną było też niezwrócenie przez pozwanego kwoty pieniężnej z tytułu udzielonej pożyczki, mimo kierowanych doń wezwań do zapłaty. A. B. sformułował w istocie jeden zasadniczy zarzut, sprowadzający się do twierdzenia, iż strony dokonały ustnie zmian warunków umowy w zakresie terminu zwrotu pożyczki, ustalając, iż dopóki nieruchomość powoda będzie obciążała hipoteka na rzecz (...) z siedzibą K. pożyczka nie będzie wymagalna. Na potwierdzenie powyższego powołał dowód z zeznań świadka M. S.. Powód zaprzeczył, by strony dokonały jakichkolwiek zmian postanowień umowy, w tym w zakresie terminu jej wymagalności. Powołując się na treść art. 247 k.p.c. sprzeciwił się także powyższemu wnioskowi dowodowemu.

Wobec powyższego rzeczą Sądu w pierwszej kolejności było rozważenie, czy w niniejszej sprawie znajdują zastosowanie przepisy ograniczające dowody ze źródeł osobowych.

Stosownie do treści art. 77 § 1 k.c. uzupełnienie lub zmiana umowy wymaga zachowania takiej formy, jaką ustawa lub strony przewidziały w celu jej zawarcia. Zawarta między stronami w formie pisemnej umowa pożyczki nie zawiera postanowień, które stanowiłyby w jakiej formie miałyby ewentualnie dojść do jej zmiany. Należało zatem odwołać się do treści przepisu art. 720 § 2 k.c., który wymaga zachowania formy pisemnej dla pożyczki, której wartość przenosi

(wg stanu prawnego na dzień zawierania umowy) 500 zł. Skoro łącząca strony umowa pożyczki zawarta została na piśmie, to i jej zmiana w zakresie terminu spłaty pożyczonej kwoty także wymagała zachowania formy pisemnej. Nie ulega jednocześnie wątpliwości, iż w powyższym przepisie forma pisemna zastrzeżona została dla celów dowodowych (ad probationem), gdyż zgodnie z art. 73 § 1 kc jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, dokumentową albo elektroniczną, czynność dokonana bez zachowania zastrzeżonej formy jest nieważna tylko wtedy, gdy ustawa przewiduje rygor nieważności. Zastrzeżenie formy pisemnej, dokumentowej lub elektronicznej bez rygoru nieważności ma natomiast ten skutek, że w razie niezachowania zastrzeżonej formy nie jest w sporze dopuszczalny dowód z zeznań świadków albo z przesłuchania stron na fakt dokonania czynności (art. 74 § 1 kc).

Ograniczenia tego nie stosuje się w sytuacji, jeżeli obie strony wyrażą na to zgodę, jeżeli żąda tego konsument w sporze z przedsiębiorcą albo jeżeli fakt dokonania czynności prawnej będzie uprawdopodobniony za pomocą pisma lub też w stosunkach między przedsiębiorcami (art. 74 § 2 k.c. i art. 74 § 4 k.c.).

Na płaszczyźnie procesowej utrudnienia dowodowe wynikające z pominięcia formy dokonania czynności prawnej dla celów dowodowych wyraża art. 246 k.p.c. stanowiący, że jeżeli ustawa albo umowa stron wymaga dla czynności prawnej zachowania formy pisemnej, dowód ze świadków lub z przesłuchania stron w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny, gdy dokument obejmujący czynność został zagubiony, zniszczony lub zabrany przez osobę trzecią, a jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym tj. w przywołanym wyżej art. 74 k.c.

Strona powodowa nie wyraziła zgody na pominięcie rygorów wynikających z powołanych przepisów, a jednocześnie nie zachodzą przypadki wyłączające niedopuszczalność dowodu z przesłuchania świadków. W szczególności fakt zawarcia umowy pożyczki nie został uprawdopodobniony za pomocą pisma. W orzecznictwie i w doktrynie przyjmuje się, że tzw. początkiem dowodu na piśmie, czyli dokumentem wskazującym, że czynność została dokonana, może być każdy dokument, którego treść bezpośrednio lub pośrednio wskazuje na fakt dokonania czynności. Początkiem dowodu na piśmie nie może być, jak wywodziła to strona pozwana, oświadczenie o ustanowieniu hipoteki, albowiem brak jest jakiegokolwiek powiązania tego oświadczenia z zawartą wcześniej umową. Niezrozumiałym, ale i sprzecznym z zasadami doświadczenia życiowego jest też i to, że strona pozwana ustanawiając hipotekę na znaczną kwotę nie zadbała o umieszczenie stosownego zapisu odnośnie terminu wymagalności pożyczki czy to w tym samym akcie notarialnym, czy w innym dokumencie.

Dlatego też strona pozwana nie może w niniejszym procesie powoływać się skutecznie na ustne ustalenia co do zmiany umowy w zakresie terminu jej spłaty i dowodzić powyższego jedynie zeznaniami świadka.

Zważywszy, że pozwany oponował przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadka i z przesłuchania stron na okoliczność zawarcia aneksu, a jedynie na wypadek gdyby sąd ten dowód dopuścił złożył własny wniosek dowodowy, Sąd oddalił wnioski dowodowe obu stron o przesłuchanie świadków i stron albowiem przeciwko dopuszczeniu tych dowodów przemawiają wyżej omówione zakazy dowodowe, a jednocześnie nie zachodzą przypadki ograniczające niedopuszczalność tych dowodów.

W konsekwencji skoro będąca przedmiotem niniejszego sporu umowa pożyczki została zawarta na piśmie i żadne z jej postanowień, w szczególności co do terminu wymagalności, nie zostało pisemnie zmienione, nadto treść tej umowy, w szczególności do jej istotnych składników nie była przez pozwanego kwestionowana, jak i nie było sporne, że pozwany pożyczonej kwoty pozwanemu do dnia dzisiejszego nie zwrócił, Sąd na podstawie art. 720 § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt. 1 sentencji.

W pkt. 2 sentencji Sąd rozstrzygnął o kosztach procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Pozwany przegrał niniejszy spór, a zatem zgodnie z zasadą odpowiedzialności za jego wynik, zobowiązany jest do zwrotu na rzecz powoda poniesionych przez niego kosztów w kwocie 40.067 zł. Na koszty te złożyły się: kwota 29.250 zł opłaty od pozwu, kwota 10.800 zł wynagrodzenia zawodowego pełnomocnika i kwota 17 zł opłaty skarbowej od udzielonego pełnomocnictwa.

Na oryginale właściwy podpis.

Ok.